

Змогли в 1944-му, зможемо й нині

Роман ТАРАСЮК,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

У Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 24 жовтня відбулася конференція «Боротьба за Україну в 1943–1944 роках: влада, збройні сили, суспільство», приурочена до 70-річчя визволення України від фашистських загарбників. Провідні українські історики та військові представили власне бачення подій Другої світової війни, що відбувалися на українських землях під час визволення їх від нацистів військами Червоної армії.

Заступник генерального директора з наукової роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», заслужений працівник культури України Любов Легасова, Володимир В'ятрович і Валерій Смолій

До 70-річчя визволення України Національний музей історії Великої Вітчизняної війни відкрив експозицію «Апокаліпсис ХХ століття. Світові війни», в якій Україна та її народ постали у контексті двох великих воєн минулого століття суб'єктом боротьби за свободу і незалежність на зорі ХХІ століття. Тут фото свіжих у пам'яті драматичних подій Майдану й війни на Донбасі доповнюють експонати двох світових воєн. Отже, наша боротьба за незалежність та соборність держави Україна триває. І, на жаль, сучасники змушені зі зброєю в руках, як і їхні діди, обстоювати свободу Вітчизни.

Директор Інституту історії НАН України Валерій Смолій зазначив, що за останні 20 років науковці зробили феноменальний прорив у вивченні історії війни і вийшли на якісно новий рівень досліджень.

— Ідеться про нові пласти інформації, якою послуговуються сучасні історики, і нові підходи до її інтерпретації, — пояснив академік НАН України.

За його словами, нині центральне місце в дослідженні збройних конфліктів та воєн посідають не батальні сцени, а людина, те, що вона пережила, і що з цього «винесла».

— Дослідження співіснування категорій «людина і війна», «людина і зброя» виводить нас на загальний історико-філософський рівень усвідомлення категорій війни і миру, — підкреслив Валерій Смолій.

Тож і воєнна історія стає значно гуманнішою, що дає можливість зробити з неї правильні висновки: ніколи не допускати збройних конфліктів, від яких найперше страждають люди, їхні долі. Таким Валерій Смолій назвав головне призначення воєнної історії.

У ході конференції директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович закликав учасників звільнитися від пут радянської пропаганди. На його думку, нині це питання не тільки гуманітарної політики, а й безпеки держави загалом.

— Триває війна з Росією, яка використовує радянські міфи та символи для мобілізації антиукраїнських сил. Саме ті люди, котрі вважають себе радянськими патріотами, нині підняли зброю проти наших співгромадян лише через те, що вони вважають себе українцями, — наголосив Володимир В'ятрович.

Також він зазначив, що теза «70 років «визволення» є продовженням існування радянських пропагандистських кліше, якими досі послуговується Росія у війні з Україною.

— Термін «визволення» передбачає волю, свободу, а в 1944 році Україна не стала вільною. Із відступом нацистських окупантів Україна не отримала волі, а опинилася під іншим пануванням, результатом якого стали масові репресії та депортації українців, поляків і татар. Тож коректно говорити про вигнання нацистських окупантів з України, — пояснив Володимир В'ятрович.

Він наголосив, що СРСР ставив за мету не визволення українського народу, а відновлення тоталітарного режиму на цих територіях. Свободу український народ здобув 24 серпня 1991 року — фактичне визволення України відбулося тільки з розпадом Радянського Союзу.

— Нині до людей приходять розуміння цього факту. На тлі драматичних подій спочатку в Києві, а потім і на Донбасі український народ не тільки почав позбуватися радянської спадщини у вигляді пам'ятників Леніну, а й намагається переосмислити минуле своєї Батьківщини, — підсумував Володимир В'ятрович.

Начальник Гуманітарного інституту Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, полковник Валерій Грицюк докладно розповів про завершальні операції Червоної армії на території України. Він зазначив, що применшення ролі українського народу в перемозі над фашистськими окупантами в Другій світовій війні, яке намагаються нав'язати, є неприпустимим. Нині потрібно протиставляти brutальній пропаганді Російської Федерації неспростовні факти історії Другої світової війни, в якій перемогу над фашистськими загарбниками здобували сини та доньки України.

— Тисячі наших співвітчизників поклали на вівтар цієї перемоги найдорожче — власне життя. Не треба віддавати ворогам нашу звитягу й перемогу, — наголосив Валерій Грицюк і додав: — Тоді ми зуміли прогнати окупантів із власної землі, зможемо й нині.